

Mykoła Łesiuk, Samanta Busiło

Polonistyka na Uniwersytecie Przykarpackim im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku

Postscriptum Polonistyczne nr 1(3), 233-238

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MYKOŁA ŁESIUK
SAMANTA BUSIŁO
Iwano-Frankowsk

Polonistyka na Uniwersytecie Przykarpackim im. Wasyła Stefanyka w Iwano-Frankowsku

Trudno sobie wyobrazić wydział filologii na Ukrainie Zachodniej bez slawistyki, a slawistykę bez polonistyki. A jednak w ten sposób funkcjonowała większość uczelni wyższych w ubiegłym stuleciu. Zmiana nastąpiła dopiero na początku lat 90. W Iwano-Frankowsku, który śmiało można nazwać miastem akademickim chociażby ze względu na liczbę zamieszkujących tu studentów, pomimo wyraźnej obecności języka polskiego na tych terenach, specjalizacja „Język i literatura polska” pojawiła się na Uniwersytecie Przykarpackim dopiero w 1993 r. Wcześniej, dzięki determinacji prof. Mykoły Petrowycza, funkcjonowało legendarne już kółko polonistyczne. Niepowtarzalny charakter tamtych spotkań nadal wspominają słuchacze kursu. Dziś polonistyka to solidne pięcioletnie studia magisterskie, to programy nauczania równe programom polskich uczelni, silne zaplecze dydaktyczno-naukowe, coroczni liczni kandydaci, absolwenci i obiecujący doktoranci. A wszystko po to, by odpowiedzieć na pragnienie serc studentów, ale przede wszystkim na realne zapotrzebowanie na nauczycieli, tłumaczy, prawdziwych specjalistów w dziedzinie języka polskiego, na których popyt na Ukrainie Zachodniej rośnie wraz ze wzrostem liczby kursów języka polskiego w szkołach, turystów z Polski w Karpatach i polsko-ukraińskich kontaktów ludzi biznesu, polityki i kultury.

Początki nie były łatwe. Należało stopniowo organizować zaplecze naukowo-dydaktyczne (formować zespół wykładowców, układać programy, kompletować materiały dydaktyczne, rozwijać współpracę międzyuczelnia-

na). Zespół wykładowców powstał dzięki wsparciu innych katedr czy uczelni. Z Uniwersytetu Lwowskiego szeregi kadrowe zasilila dr Inna Bielajewa, wówczas absolwentka slawistyki. Z katedry literatury powszechnej Uniwersytetu Przykarpackiego dołączyla dr Olga Ciwkacz, językiem polskim zajęly się również dr Olga Łazarowycz i dr Olena Pelechata. Budowanie katedry od podstaw, zabieganie o własny rozwój stanowiło prawdziwe wyzwanie. Z czasem katedra doczekała się wsparcia ze strony własnych absolwentów, doktorantów: Ulany Krylyk, Darii Mycan, Ulany Marczuk, Ani Pylypiw, Ulany Rys, Haliny Leszczyńskiej. Kierownikowi katedry języków słowiańskich, prof. Mykole Łesiukowi, od początku zależało na lektorze z Polski. Pomocy szukał, nawiązując współpracę z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, Ministerstwem Edukacji Narodowej, obecnie Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce, Towarzystwem Kultury Polskiej im. F. Karpińskiego i innymi placówkami edukacyjnymi. W ten sposób studenci mieli okazję uczyć się języka polskiego od rodzimych użytkowników języka, animatorów projektów promujących polską kulturę, m.in. Czesława Dembca, M. Czernowskiej, s. Marty Ryk, Iwony Antoniak, Marii Panasiewicz, Artura Tomczaka, Samanty Busiło. Polonistyka zyskała wiele nowych kontaktów z instytucjami państwowymi, organizacjami pozarządowymi, a także uczelniami w Polsce.

Dziś Wydział Filologiczny oferuje studentom czteroletnie filologiczne studia licencjackie ze specjalizacją „Język i literatura polska” oraz podyplomowe roczne studia magisterskie. Program studiów obejmuje kanon dyscyplin językoznawczych i literaturoznawczych niezbędnych do uzyskania tytułu magistra, takich jak wstęp do językoznawstwa, wstęp do slawistyki, język staro-cerkiewno-słowiański, gramatyka opisowa języka polskiego, kultura języka polskiego, historia języka polskiego, dialektologia, teoria i praktyka przekładu, szereg zajęć o charakterze seminaryjnym. Oprócz historii literatury polskiej, literatury ukraińskiej i literatury powszechnej, teorii literatury, treści nauczania przewidują cykl spotkań poświęconych polskiemu folklorowi, seminaria dotyczące stosunków polsko-ukraińskich, historii Polski, wiedzy o Polsce. Ważne miejsce w programie zajmuje metodyka nauczania języka polskiego, w tym języka polskiego jako obcego, a także metodyka nauczania literatury. Studenci polonistyki mają także w programie literaturę ukraińską i literaturę powszechną. Ponadto w toku studiów piszą dwie prace roczne, pracę dyplomową i pracę magisterską, a także odbywają praktyki pedagogiczne i terenowe badania dialektologiczne. Większość studentów zaczyna naukę języka polskiego „od zera”, dlatego pierwszy i drugi rok na-

uki to czas intensywnej pracy nad sprawnością komunikacyjną i poprawnością językową. Konwersatorium z języka polskiego jest przewidziane na cztery lata nauki.

Do dyspozycji studentów jest księgozbiór podręczny oraz mała biblioteka multimedialna, a w niej, m.in. audiowizualne kursy językowe, bogata filmoteka. Dzięki wsparciu Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zbiory te są corocznie uzupełniane o najnowsze publikacje językoznawcze (z dziedziny leksykografii, semantyki, gramatyki opisowej języka polskiego, kultury języka polskiego, stylistyki), a także z metodyki nauczania języka polskiego jako obcego, w tym podręczniki do nauczania języka polskiego jako obcego zgodne ze standardami ESOKJ.

Na trzecim roku studiów najlepsi studenci mają szansę wyjechać na półroczne stypendium na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie biorą udział w regularnych zajęciach ze studentami polonistyki, a także w specjalnie przygotowanym kursie w Centrum Języka i Kultury Polskiej „Polonicum”. Ponadto najlepsi słuchacze mogą korzystać z zaproszeń na letnie kursy językowe z puli miejsc przewidzianych dla zagranicznych lektoratów języka polskiego w ramach projektu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce, a także Ambasady RP na Ukrainie czy Konsulatu RP we Lwowie. Dotychczas studenci uczestniczyli w kursach organizowanych przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej oraz Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dzięki współpracy z PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim, grupa studentów od kilku lat ma możliwość odbycia letnich praktyk językowych połączonych z ciekawym programem krajoznawczym. Również Uniwersytet Gdański przyjmował kilkakrotnie naszych studentów w ramach umowy o współpracy bilateralnej. Podobne umowy zostały zawarte z uniwersytetami w Rzeszowie i Olsztynie, a współpraca naukowa jest prowadzona ponadto z Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytetem w Białymstoku. Możliwość kursów językowych, a także różnego rodzaju staży w innych ośrodkach akademickich to nieoceniony element rozwoju kształcenia językowego. Uczestnicy tych projektów zawsze wracali pełni wrażeń, bogatsi o nowe doświadczenia oraz ciekawe kontakty towarzyskie i naukowe. Od wielu lat współpracujemy również ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim. To właśnie na Kaszubach nasi studenci mają możliwość odbycia praktyk dialektologicznych.

Polonistyka w Iwano-Frankowsku żyje rytmem zajęć, egzaminów, staży naukowych, ale też rytmem konferencji, które zawsze są oczekiwanym z niecierpliwością tygłem wymiany myśli. Do historii przeszły już te poświęcone stosunkom polsko-ukraińskim na początku XX w. (1996, Uniwersytet Przykarpacki), twórczości Wasyla Stefanyka (1998, Uniwersytet Jagielloński), poezji Franciszka Karpińskiego (1999, Uniwersytet Przykarpacki) czy Stanisławowi Vincenzowi (2002 i 2008, Uniwersytet Przykarpacki), współtworzone przez środowisko akademickie Uniwersytetu Przykarpackiego. Do tradycji można zaliczyć także słynne sesje ukrainoznawcze na Uniwersytecie Warszawskim. Oczywiście, nie sposób wymienić wszystkich tematów czy uczestników. Często zdarzało się tak, że sama osoba prelegenta ze względu na charyzmę czyniła naukowe spotkania wyjątkowymi.

Uniwersytet Przykarpacki zawsze chętnie wita mistrzów słowa. Studenci darzą wielką sympatią tych szczególnych gości. Tak w pamięci słuchaczy zapisał się prof. Jerzy Bralczyk, który odwiedził nas dwukrotnie z jak zawsze błyskotliwymi wystąpieniami. Podobnie mile zapisały się wizyty prof. Skorupskiej-Raczyńskiej, dr Oli Hnatiuk. W 2002 r. prof. Piotr Węgleński, wówczas JM Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, otrzymał tytuł honoris causa Uniwersytetu Przykarpackiego. Choć wystąpił wtedy z pierwszorzędnym wykładem z zagadnień genetyki molekularnej, to słuchali go z zapartym tchem również studenci filologii. Wyjątkowym spotkaniem w historii uczelni był przyjazd Anny Stefczyk, żony prof. Władysława Kopalińskiego wraz z darem 3000 pozycji książkowych wybitnego leksykografa.

Najlepszą oceną podejmowanych starań, aktywności dydaktyczno-naukowych są nasi absolwenci. Niektórzy z nich pracują teraz na innych uczelniach, jak np. dr Oksana Baraniwska na Uniwersytecie Jagiellońskim, inni pozostali na swojej Alma Mater, w tym dr Oleksandra Łysenko, dr Myroslawa Horob-Medyczna, dr Ulana Marczuk, dr Ulana Rys. Wielu znajduje pracę na lektoratach z języka polskiego na innych uczelniach czy w szkołach średnich. Niektórzy, jak Wołodymyr Harmatiuk, Lilia Wizniowycz-Bojczuk czy Olga Szeremet pracują w mediach. Sukcesy słuchaczy, którzy w czasie studiów zajmowali pierwsze miejsca w ważnych konkursach (2003, I miejsce na Olimpiadzie z języka polskiego w Kijowie), zdobywali wyróżnienia na letnich szkołach językowych, przekładają się na sukcesy w życiu. Ważna dla dorobku naukowego jest droga rozwoju młodych wykładowców. Niedawno obroniła pracę doktorską w Wyższej Akademii Pedagogicznej w Krakowie Daria Mycan, współpracująca z katedrą języków słowiańskich, lektor języka polskiego z Instytutu Turystyki.

Ukochanym dzieckiem Katedry Języków Słowiańskich jest Centrum Polonistyczne, powstałe w 2001 r. dzięki wsparciu MNiSW w Polsce i Konsulatu RP we Lwowie. Centrum stworzone zostało dla wszystkich zainteresowanych językiem i kulturą polską. Oferuje kursy języka polskiego na wszystkich poziomach zaawansowania. Młodzi lektorzy szybko zdobywają sympatię i uznanie słuchaczy, każdego potrafią przekonać, że języka sąsiada można uczyć się z przyjemnością. Prawdziwym oczkiem w głowie Centrum jest coroczny konkurs ortograficzny z języka polskiego — miejsce rywalizacji młodzieży z różnych uczelni, ale przede wszystkim miejsce spotkań środowiska akademickiego z całej Ukrainy (z Odessy, Mikołajowa, Czerkas, Kijowa, ze Lwowa, z Drohobycza, Tarnopola i in.). W tym roku pod patronatem Ambasady RP na Ukrainie odbył się V jubileuszowy konkurs, którego laureatami zostali studenci z Kijowa, Lwowa i Iwano-Frankowska. Zawarte znajomości przekładają się często na cenną współpracę międzyuczelnianą, jak np. w przypadku Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie.

Obecnie na kierunku „Język i literatura polska” studiuje 133 studentów. Szeregi doświadczonych wykładowców zasilają młodzi wychowankowie Uniwersytetu Przykarpackiego. Możliwości rozwoju polonistyki, stłumione przez kryzys ekonomiczny, który przenika wszystkie dziedziny życia publicznego na Ukrainie, mimo wszystko ciągle rosną. Miejmy nadzieję, że polonistyka w Iwano-Frankowsku, przez wielu miłośników miasta nazywanych też Stanisławowem, będzie kuźnią fachowców w swojej dziedzinie, dobrych tłumaczy, pedagogów, dziennikarzy, a jednocześnie pozostanie, zgodnie z tradycją humanistyczną, pochylona nad językiem, człowiekiem, światem i kulturą. Plany na przyszłość są wielkie, życzymy więc wszystkim, którzy tworzą historię tego miejsca, by te plany się realizowały.

Prof. dr hab. Mykoła Łesiuk — kierownik Katedry Języków Słowiańskich Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego im. W. Stefanyka w Iwano-Frankowsku. Z jego inicjatywy w 1993 r. powstała specjalizacja polonistyczna na ww. Uniwersytecie. Przez 18 lat pełnił funkcję dziekana Wydziału Filologicznego. Autor książek *Dolia mojej mony*, *Mownyj swit suchasnoho halyc'koho sela*, podręcznika języka ukraińskiego dla osób polskojęzycznych *Chcę nauczyć się ukraińskiego*, *Ukrajinska mowa. Posibnyk dla abiturientiv*, współautor sześciu książek, autor ponad 260 publikacji naukowych. Przełożył z polskiego monografię prof. Stefana Kozaka *Ukraińscy spiskowcy i mesjaniści. Bractwo Cyryla i Metodego* (tytuł ukraiński: *Ukrajins'ka z'mowa i mesijanizm. Kyrylo-Mefodijivs'ke Bratstvo*). Redaktor szeregu prac naukowych i książek.

Samanta Busiło — ukończyła polonistykę i ukrainistykę na Uniwersytecie Warszawskim, obecnie jest związana z Uniwersytetem Przykarpackim w Iwano-Frankowsku, gdzie prowadzi zajęcia z gramatyki opisowej języka polskiego, metodyki nauczania języka polskiego jako obcego, stylistyki, kultury języka i języka wartości. Współpracuje z Fundacją Nauki Języków Obcych „Linguae Mundi” w Warszawie, gdzie pracuje jako lektorka i zajmuje się metodyką.